

SINIF İÇİNDE GÖSTERİLEN İSTENMEYEN DAVRANIŞLAR VE NEDENLERİ¹

UNDESIRABLE BEHAVIORS AND REASONS IN THE CLASSROOM

Tuğba İNCİ²
Zühal ÇUBUKÇU³

Öz

Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının istenmeyen davranışlara yönelik algılarını ve bu davranışların nedenlerine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Araştırma nitel araştırma yaklaşımı kullanılarak yapılandırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu bir üniversitenin Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik bölümü 2. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Veriler öğretmen adayı görüşme formuyla toplanmış, içerik analiziyle çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının bireysel olarak dersi dinlememeye ve sınıfın düzenini bozmayla ilişkilendirilebilecek istenmeyen davranışları sergiledikleri belirlenmiştir. Bununla birlikte sınıf içinde gösterilen istenmeyen davranışların nedenlerinin öğretmen adaylarının dersin öğretim üyesinden memnun olmamalarıyla, dersi sıkıcı bulmalarıyla, çeşitli nedenlerden dolayı uykusuzluk sorunu yaşamalarıyla, kişisel özellikleriyle ve derse odaklanamamalarıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bu kapsamda dersler öğretmen adaylarının ilgi ve katılımlarını artıracak şekilde tasarlanabilir ve öğretim üyelerine istenmeyen öğrenci davranışlarının üstesinden gelmeye ilişkin farkındalık kazandırılabilir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf yönetimi, üniversite, öğretmen adayları

Abstract

The purpose of this study is to determine the perceptions of teacher candidates about the undesirable behaviors and their views on the reasons for these behaviors. The research is structured according to qualitative research approaches. The study group of the research consists of the second year students of the Psychological Counseling and Guidance department of a university. The data were collected through teacher candidates interview form, and analyzed with content analysis. As a result of the research, it was determined that teacher candidates exhibit undesirable behaviors that can be associated with not listening to the lesson and disturbing the order of the classroom. However, it was determined that the reasons for the undesirable in the classroom were related to the teacher candidates' dissatisfaction with the lecturer of the course, their finding the lesson boring, having insomnia for various reasons, their personal characteristics and their inability to focus on the lesson. In this context, courses can be designed to increase the interest and participation of teacher candidates and lecturers can gain awareness about dealing with undesirable student behavior.

Keywords: Classroom management, university, teacher candidates

¹ Bu çalışma 08-11 Mayıs 2017 tarihleri arasında düzenlenen 16. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, tinci@ogu.edu.tr

³ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, zcubukcu@ogu.edu.tr

1.GİRİŞ

Öğrenci merkezli eğitim anlayışının benimsenmesiyle birlikte öğretmenler öğrenme-öğretme sürecinde yöneten ve yönlendiren konuma gelmiştir. Bu durum kaliteli ve verimli bir öğretimin gerçekleştirilebilmesi için sınıf yönetiminin iyi yapılmasını gerektirmektedir (Şentürk ve Oral, 2008). Bununla birlikte istenmeyen öğrenci davranışları sınıf yönetimini ve ders içeriklerinin öğrencilere kazandırılmasını olumsuz yönde etkilemektedir (Çetin, 2013). Dolayısıyla, sınıfta gösterilen istenmeyen öğrenci davranışlarının öğretimin verimli bir şekilde gerçekleştirilmesini engelleyeceği söylenebilir.

1.1.İstenmeyen Öğrenci Davranışları

İstenmeyen öğrenci davranışlarının farklı tanımları yapılmaktadır. Başar (2003), okuldaki ve sınıftaki eğitsel çabalara engel olan her türlü davranış; Öztürk (2005), okulda veya sınıfta oluşturulmuş yazılı/yazılı olmayan kurallara aykırı davranma ve öğrenme-öğretme faaliyetlerinin etkinliğini azaltmaya yol açan tüm davranışları; Çetin (2013), okulda eğitsel çabaları engelleyen her türlü davranış; Celep (2008), sınıf ortamında öğrencilerin öğrenmesini etkileyen veya öğrencilerin kasıtlı/kasıtsız olarak gösterdikleri davranışları; Balay (2003), öğrencilerin hem kendi öğrenmelerini hem de sınıf arkadaşlarının öğrenmesini engelleyen ve dersi bölen davranışları ve Yalçınkaya ve Küçükkaragöz (2006), sınıf içerisinde eğitim-öğretimi olumsuz etkileyen tüm davranışları istenmeyen öğrenci davranışları olarak nitelendirmektedir.

İstenmeyen davranışların neler olduğu öğrencilerin yaş, cinsiyet ve psikolojik özelliklerine göre farklılık göstermektedir (Aydın, 2010). İstenmeyen öğrenci davranışlarını belirlemede kullanılan ölçütler davranışın; öğrencinin kendisinin ya da sınıftaki arkadaşlarının öğrenmesini engellemesi, öğrencinin kendisi ve arkadaşlarının güvenliğini tehlikeye sokması, okulun araç ve gereçlerine ya da arkadaşlarının eşyalarına zarar vermesi ve öğrencinin diğer öğrencilerle sosyalleşmesini engellemesidir (İra, 2014). Davranışların istenir olup olmamasında tercih edilen diğer bir ölçüt, davranışın olduğu ortamın özelliklerine göre değişen şekilde toplumun yazılı olan ve olmayan kurallarıyla bireysel yargılardır. Bu nedenle istenmeyen davranışlar “yıkıcı olmayandan” “çok yıkıcı olana” uzanan bir yelpazede sıralanmaktadır. Herhangi bir davranışın sorun olarak değerlendirilmesinde öğretmenin meslek anlayışının ve kişiliğinin de etkisi olabilmektedir (Yalçınkaya ve Küçükkaragöz, 2006).

Kesici ve Sarpkaya (2013) sınıfta sorun olarak görülebilecek davranışları çok küçük sorunlar, önemli ama etkileri ve alanı sınırlı olan sorunlar ile artan ve yayılan sorunlar olarak sıralamaktadır. Yiğit (2004) ise sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarını bireysel, arkadaşlarla ilişkiler ve öğretmenlerle ilişkiler olmak üzere üç ayrı kategoride ele almaktadır. Bireysel davranışlara ilişkin istenmeyen davranışlar derse hazırlıksız gelmek, dersle ilgilenmemek vb. davranışlar; arkadaşlarla ilişkilerle ilgili istenmeyen davranışlar arkadaşlarının başarısını kıskanmak, arkadaşlarını öğretmenine şikayet etmek vb. davranışlar; öğretmenle ilişkilerle ilgili istenmeyen davranışlar ise verilen ödevi yapmamak, öğretmenine karşı gelmek vb. davranışlardır. İstenmeyen davranışların doğru bir şekilde tanımlanması, bu davranışların değiştirilmesi açısından önemlidir fakat bu davranışların sınırlarının çizilmesi oldukça zordur. Bireylerin davranışlarını tam olarak açıklamak mümkün olmadığı için istenmeyen öğrenci davranışlarına ilişkin yaygın betimlemelerin kullanılması doğaldır (Yiğit, 2004).

1.2.İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Nedenleri

İstenmeyen öğrenci davranışlarının tanımında olduğu gibi istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenleri de farklı şekillerde açıklanmaktadır. Yalçinkaya ve Küçükkaragöz (2006), istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerini öğrenciden ve öğretmenden kaynaklanan nedenler olmak üzere, Yiğit (2004) ise sınıf içi istenmeyen davranışlar ve sınıf dışı istenmeyen davranışlar olmak üzere iki grupta ele almaktadır. Beşdok (2007) ve İra (2014), istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerini (i)sınıfın fiziksel yapısı ve donanımından, (ii)öğretmenden, (iii)öğrenciden ve (iv)eğitim programı ve öğretim yönteminden kaynaklanan nedenler olmak üzere dört gruba ayırmaktadır.

Öğrenciden kaynaklanan istenmeyen davranışları Cangelosi, öğretmenine karşı aşırı derecede bağımlı olmak ve hep dikkatini çekmek istemek, dikkatini yoğunlaştırmada güçlük çekmek, başarısızlık durumunda kolaylıkla mutsuz olmak, içine dönük ve az konuşan biri olmak, saldırgan tutum içinde olmak, sınıfta hayal kurmak, kopya-hile ve yalana başvurmak ve kendini öğrenmeye karşı motive edememek olarak sıralamaktadır (Yalçinkaya ve Küçükkaragöz, 2006).

Bazı eğitimciler, sınıfta gözlenen davranış problemlerinin öğrenciden çok öğretmene ait olduğuna inanmaktadır. Her öğretmenin olumsuz öğrenci davranışına ilişkin kendine özgü bir eğilimi vardır. Öğretmenlerin eğilimleriyle öğrencilerin gelişimsel düzeyleri uyuşmadığı zaman zorluklar yaşanmaktadır. Bu nedenle öğretmenler kendi eğilimlerini tanımalı ve kendi eğilimleriyle öğrencilerin beklenti ve ihtiyaçları arasında bir eşleşme sağlamalıdır. Burden'a göre sınıfta istenmeyen davranışlara neden olan öğretmen davranışları devamlı olumsuz ve otoriter olma, olaylara aşırı tepki gösterme, toplu cezalar verme, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate almama ve sınıfta sıkıcı bir hava yaratmaktır (Yalçinkaya & Küçükkaragöz, 2006). Küçükahmet'e (2001) göre ise sınıf içi istenmeyen davranışlara ilişkin öğretmenlerden kaynaklanan nedenler; çocuğun davranışlarına uygun tepki vermemek, doğru davranışları ödüllendirmemek, öğrencinin yeteneklerine uygun olmayan beklenti içinde olmak, öğrencilerin bireyselliklerine yeteri kadar hoşgörülü davranmamak, öğrencilerine istenilen davranışlar için model olmamak ve sınıfta uygun olmayan davranışları genellikle ceza vererek kontrol etmektir. Öğretmenin eğitim öğretime ilişkin klasik ya da modern-öğrenci merkezli bir anlayışa sahip olup/olmaması, disiplin anlayışı, kullandığı öğretim yöntem ve teknikleri, öğretim teknolojisini kullanma beceri ve alışkanlığı, sınıf kurallarını belirleme ve uygulamadaki tutarlılığı gibi etmenler de sınıf içi istenmeyen davranışların kaynağı olabilmektedir. Ayrıca öğrencilerin gelişim özelliklerine, ilgi ve gereksinimlerine uygun olmayan eğitim programları öğrencilerin okula ve derslere ilişkin olumsuz düşünceler geliştirmelerine ve derslerden sıkılmalarına neden olabilmektedir (Yalçinkaya ve Küçükkaragöz, 2006).

Öğrencilerin istenmeyen davranışlarının sınıf içinden veya sınıf dışından olmak üzere birçok nedeni olabilir. İstenmeyen öğrenci davranışlarının sınıf içi nedenleri öğrenciyi aktif kılan yöntemler yerine hep aynı ve klasik yöntemlerin kullanılması, öğretmenin sosyal ve akademik deneyimi, kişiliği, tutumu, duygusal durumu, öğrencileri aşağılaması, öğrenci yaşantısı, öğrenci başarısı, öğrenci etkileşim düzeyi, öğrencilerin sosyal becerileri ve gereksinimleri, sınıf kurallarını yeterince kavrayamaması, sınıfın aşırı kalabalık olması, fiziksel yapının ve oturma düzeninin uygun olmamasıdır (Demir, 2011). Ayrıca öğrenme ortamının sağlıklı olması (sınıfın fiziksel yapısının öğrenme-öğretme açısından uygun olmaması, sıraların düzeni, sınıfın aşırı kalabalık olması), sınıfta öğrencileri olumsuz davranışlara yönlendirebilecek öğrencilerin varlığı, öğretmenlerle ilgili öğrencilerde hakim olan yanlış inançlar (adalet duygusunun olmaması, öğretmenin ve okul yönetiminin yanlış davrandığına

inanma gibi) ve öğretmenin öğrencinin tepkisini çekecek türden davranışları sıklıkla sergilemesi de (öğrencileri küçük düşürme, alay etme, aşağılama) istenmeyen öğrenci davranışlarının sınıf içi nedenlerindedir. Sınıf içerisinde oluşan istenmeyen davranışların bir kısmı da öğretmenden kaynaklanabilir (Yiğit, 2004).

İstenmeyen öğrenci davranışlarının sınıf dışı nedenleri sınıfın dışındaki çevrenin özellikleri, okuldaki bireyler arasındaki geçimsizlik, öğrenme fırsatlarının eşit olmayışı vb. davranışlardır (Demir, 2011). Ayrıca öğrencilerin ev ortamından ve yaşadıkları çevreden getirdikleri davranışlar da istenmeyen öğrenci davranışlarının sınıf dışı nedenlerindedir. Örneğin aile yaşamı düzensiz, aileleri ilgisiz olan birçok öğrenci kötü alışkanlıklar edinmenin yanı sıra derslerden ve okuldan soğumaktadır. Hatta öğretmenin ve arkadaşlarının ilgisini çekebilmek için sınıf düzenini bozan öğrenciler bulunmaktadır (Açıkgöz, 2009). İstenmeyen davranışların sınıf dışı nedenleri; sınıfın dışındaki çevre ve özellikleri, okuldaki bireyler arasındaki uyumsuzluk ve geçimsizlik, akademik başarısızlık, okuldaki marjinal öğrencilerin çokluğu, öğrenciler için öğrenme fırsatlarının eşit olmayışı, öğretmenin sosyal ve akademik deneyimidir (Yiğit, 2004).

Alanyazın incelendiğinde sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarıyla ilgili yapılmış çalışmaların ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde yoğunlaştığı belirlenmiştir (Avşar Tuncay, İnce, & Şahin, 2019; Gangal & Öztürk, 2019; Gökkyer & Doğan, 2016; Karadağ & Öney, 2006; Kesici & Sarpkaya, 2013). Bununla birlikte çoğunlukla nicel araştırmalar yapıldığı görülmüştür (Altınel, 2006; Alkaş, 2010; Atıcı, 2014; Çayak, 2013; Doğan, 2013; Karaoğlu, 2002; Mursal, 2005; Ocak, 2004; Sadık, 2006; Sakallıoğlu, 2014; Sayın, 2001; Ünüvar, 2014). Alanyazındaki araştırmalar incelendiğinde istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik üniversite düzeyinde çok az sayıda çalışmanın yapıldığı belirlenmiştir (Akkar, 2017; Demir, 2011; Güleç, 2013).

Ekinci ve Burgaz'a (2009) göre eğitsel amaçların etkili ve yeterli düzeyde gerçekleştirilebilmesi öğrenme ortamlarının niteliğiyle ilişkilidir. Dolayısıyla hedeflenen eğitim çıktılarına ulaşmada öğrenme ortamlarındaki istenmeyen öğrenci davranışlarını fark edebilmek ve bu davranışların nedenlerini belirleyerek üstesinden gelebilmek önem kazanmaktadır. Öğrenme-öğretme sürecinin verimli bir şekilde gerçekleşmesini engelleyen, öğretmen ve diğer öğrencileri olumsuz etkileyen, öğretmenin zaman ve enerjisinin çoğunu bu davranışlarla ilgilenmek için harcamasına neden olan sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarını engelleyebilmek ve öğrencilerin amaçlanan doğrultuda davranış değişikliği oluşturmalarına yardımcı olmak amacıyla sınıf içinde hangi istenmeyen davranışların gösterildiğinin belirlenmesi gerekmektedir. Ayrıca bu davranışların ortaya çıkmasında etkili olan nedenler tespit edilerek bu doğrultuda çözüm önerilerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Öğretmen adaylarının sınıf içi istenmeyen davranış algılarının ve bu davranışların nedenlerine ilişkin görüşlerinin tespit edilerek çözüm önerilerinin sunulması eğitim öğretim sürecinin daha etkili bir şekilde yürütülmesine katkı sağlayabilir. Öğretmen yetiştirmeye yönelik üniversite eğitimi daha verimli ve işlevsel hale gelerek öğretmen nitelikleri artırılabilir.

Bu çalışmada öğretmen adaylarının kendi sınıflarında gösterilen istenmeyen davranışlara yönelik algılarını ve bu davranışların nedenlerine ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretmen adayları, kendilerinin ya da arkadaşlarının sınıf içinde gösterdikleri istenmeyen davranışları nasıl algılamaktadır?
2. Öğretmen adaylarının kendi sınıflarında gösterilen istenmeyen davranışların nedenlerine ilişkin görüşleri nelerdir?

2.YÖNTEM

2.1. Araştırma Deseni

Öğretmen adaylarının kendi sınıflarında gösterilen istenmeyen davranışlara yönelik algılarını ve bu davranışların nedenlerine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma nitel araştırma yaklaşımlarından fenomenoloji deseni kullanılarak yapılandırılmıştır. Fenomenoloji araştırmalarında bireylerin farkında oldukları ancak derinlemesine bir anlayışa sahip olmadıkları olgulara ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmak ve yorumlamak amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenen Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik lisans programı ikinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Amaçlı örnekleme, çalışmanın amacı doğrultusunda bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasıdır. Araştırmacı seçilen durumlar doğrultusunda doğa ve toplum olaylarını ya da olgularını anlamaya ve keşfedip açıklamaya çalışır (Büyüköztürk vd., 2010). Kolaylı örnekleme, pratiktir ve araştırmacıya hız kazandırır. Bu örnekleme yönteminde araştırmacı kendisine erişilmesi kolay olan bir durumu seçer (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Araştırmanın etiği çerçevesinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının isimlerini kullanmak yerine öğretmen adayları Ö1, Ö2, Ö3... Ö9 gibi kodlarla isimlendirilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının üçü kadın ve altısı erkektir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada öğretmen adaylarının sınıf içinde gösterdikleri istenmeyen davranışları ve bu davranışların nedenlerini belirlemek amacıyla görüşme formu kullanılmıştır. Öğretmen adayı görüşme formu, öğretmen adaylarının sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışların nedenlerine ilişkin kişisel görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiştir ve açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Açık uçlu sorular hazırlanırken cevabı evet ya da hayır olabilecek sorulardan kaçınılarak öğretmen adaylarının ayrıntılı bilgi verebilmelerini sağlayacak sorular tercih edilmiştir. Görüşme formunu hazırlamak için alanyazın incelendikten sonra araştırmacıların katkılarıyla yarı yapılandırılmış taslak bir görüşme formu oluşturulmuş ardından uzman görüşü alınmıştır. Uzmanlardan gelen öneriler doğrultusunda görüşme formu yeniden düzenlenmiştir.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında veriler, 2014-2015 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Nisan ve Mayıs aylarında yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak elde edilmiştir. *Öğretmen adayı görüşme formu* yardımıyla çalışma grubundaki 9 öğretmen adayıyla araştırmacı tarafından bire bir yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler katılımcıların onayı alınarak ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler esnasında araştırmanın amacı hakkında öğretmen adaylarına bilgi verilmiş, öğretmen adayları tarafından anlaşılmayan soru olduğunda soruların anlaşılmasını sağlamak ve öğretmen adaylarının söylediklerine odaklanılarak gerekli yerlerde ifadelerinin daha anlaşılır olmasını sağlamak amacıyla sondaj soruları yöneltilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme verilerinin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analiziyle veriler tanımlanarak içinde saklı olabilecek gerçekler ortaya çıkarılmaya çalışılır. Birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilip okuyucunun anlayabileceği biçimde düzenlenerek yorumlanır. İçerik analizi verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması aşamalarından oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Araştırmada toplanan yarı yapılandırılmış görüşme verileri analiz edilmeden önce görüşmelerden elde edilen verilerin deşifresi yapılmıştır. Her bir konuşma; araştırmacı tarafından hiçbir düzeltme yapılmadan kelimesi kelimesine, görüşmeci-görüşen sırasıyla metne dönüştürülmüştür. Görüşme sorularına ilişkin elde edilen veriler her bir katılımcının aynı soruya verdikleri cevaplar bir arada görülebilecek şekilde düzenlenmiştir. Araştırma verilerinin analizi, sürece yayılarak belirli aralıklarla gerçekleştirilmiş ve veriler birbirleriyle karşılaştırılıp yorumlanarak örüntüler oluşturulmuştur. Ham veriler kodlama yapılarak kategorilere ayrılmıştır. Katılımcıların ifadelerinden elde edilen verilerde gerekli görülen kısımlara yeni kodlamalar eklenmiştir. Araştırmanın amacına bağlı olarak gereksiz kodlamalar çıkarılmıştır. Kategorilerden alt temalar oluşturulup, bulgular bölümünde tema ve alt temalar altında verilerek okuyucu için anlamlı hale getirilmiştir. Daha sonra düzenlenen tema ve alt temalar tanımlanmış ve doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Son olarak tanımlanan bulguların açıklanması, yorumlanması ve ilişkilendirilmesi gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında yapılan yorumların ham verilerle uyuyup uyuşmadığı konusunda uzman görüşü alınmış, verilen geri bildirimlere göre düzenlemeler yapılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırma kapsamında yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular i-öğretmen adaylarının sınıf içindeki istenmeyen davranışları ve ii-öğretmen adaylarının sınıf içindeki istenmeyen davranışlarının nedenleri kategorilerinde ele alınmıştır.

3.1. Öğretmen Adaylarının Sınıf İçindeki İstenmeyen Davranışları

Öğretmen adaylarının kendi sınıflarında gösterilen istenmeyen davranışlara ilişkin görüşleri dersi dinlememe ve sınıfın düzenini bozma adlı temalar altında ele alınmıştır.

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Sınıf İçindeki İstenmeyen Davranışları

Sınıfta gösterilen istenmeyen davranışlar	
<i>Dersi dinlememe</i>	<i>Telefonla ilgilenme</i>
	<i>Uyuma</i>
	<i>Derse katılmama</i>
	<i>Başka şeylerle ilgilenme</i>
	<i>Derste başka şeyler okuma (roman, gazete...)</i>
<i>Sınıfın düzenini bozma</i>	<i>Konuyla alakasız konuşma</i>
	<i>Kendi aralarında konuşma</i>
	<i>Derse hazırlıksız gelme</i>
	<i>Materyal getirmeme</i>
	<i>Ödev yapmama</i>
	<i>Derse geç gelme</i>
	<i>Saygısızca davranma</i>
<i>Hiperaktiflik</i>	

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bazıları kendi sınıflarında gösterilen istenmeyen davranışlara telefonla ilgilenme, uyuma, derse katılmama, başka şeylerle ilgilenme ve derste başka şeyler okuma (roman, gazete...) gibi derse dinlememeye ilişkin örnekler vermiştir.

Telefonla ilgilenme çok fazla yapılıyor, herkesin önünde telefon oluyor. Onun dışında uyuyan çok fazla oluyor, özellikle böyle orta kesimden arkalara doğru kademeli olarak uyuyanlar artıyor... (Ö3).

... ders dinlemeyenler ya telefonla uğraşiyor zaten ya da uyuyor (Ö7).

Hoca soru sorarsa bir iki kişi belki cevap veriyor. Hiç kimse konuşmuyor, konuya ilişkin kendi fikirlerini ifade etmiyor (Ö4).

Derse katılım sağlamıyoruz (Ö2).

Başka alemde bazıları, birisini hep görüyorum mesela hep başka kitap filan okuyor. Gazete okuyor, roman okuyor (Ö4).

Resim çizmeyi çok fazla yaparım, kitapların arkasına resim çizerim. Saçlarımla çok uğraşıyorum derslerde... (Ö6).

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan bazı öğretmen adayları kendi sınıflarında gösterilen istenmeyen davranışlara konuyla alakasız konuşma, kendi aralarında konuşma, derse hazırlıksız gelme, materyal getirmeme, ödev yapmama ve derse geç gelme gibi sınıfın düzenini bozmaya ilişkin örnekler vermiştir.

... konuyla alakasız şeyler söylemek, konuşmuş olmak için konuşmak, bu derste de bir şey söylemiş olayım, gereksiz sorular sormak, bildiği şeyleri sormak. Böyle soruların sorulması (Ö6).

Sınıfta konuyla alakasız konuşmak, konuyla ilgisiz konuşmak. Mesela o konuyla hiçbir bağlantısı olmadığı halde kendi hayatından örnekler vermek (Ö5).

... derse dinlemeyenlerin bir kısmı kendi aralarında konuşuyorlar (Ö2).

Derse hazırlıksız gelme konusunda öğretim üyelerimiz bayağı şikayetçi oluyor. Öğrencilerin pek hazırlıklı geldiğini söyleyemem (Ö6).

Hani özellikle hocanın hazırlanıp gelin dediği haftalarda hazırlanmadan gelmek, normal zamanlarda bende hazırlanmıyorum ama özellikle böyle hazırlanın dediği zaman hazırlanmamak. Materyalleri getirmeme, kalem bile olmadan boş gelme. Derse hazırlıksız gelme. Ödev yapmama... (Ö2).

Bazen derse fazla geç kalıyorlar yani iki saatlik bir dersin ilk 5-10 dakikasında değil de dersin yarısında geliyorlar... bu derse özenli olunmadığını gösteriyor. Hem istenmeyen bir davranış hem de derse bölüyor. Hem hoca açısından sıkıntı yaratıyor hem de öğrencilerin dikkati açısından sıkıntı yaratıyor (Ö8).

... bazen öğretim elemanına saygısızca davranma oluyor (Ö6).

Yerinde duramayan bir öğrenciyim, durduğum yerde sıkılırım, mutlaka hareket etmem gerekir, bunu yapıyorum (Ö6).

3.2. Öğretmen Adaylarının Sınıf İçindeki İstenmeyen Davranışlarının Nedenleri

Öğretmen adaylarının sınıfta gösterilen istenmeyen davranışların nedenlerine ilişkin görüşleri öğretim üyesinden memnun olmama, dersi sıkıcı bulma, uykusuzluk, kişisel özellikler ve odaklanamama adlı temalar altında ele alınmıştır.

Tablo 2. Sınıfta Gösterilen İstenmeyen Davranışların Nedenleri

İstenmeyen davranışların nedenleri	
Öğretim üyesinden memnun olmama	<i>Kullanılan tekniklerin ilgi çekici olmaması Öğrencileri pasif kılması Öğrenciyi önemsememe Hocaların mutlak otorite kurmak istemeleri Derse devam zorunluluğu</i>
Dersi sıkıcı bulma	<i>Derslerin teori ağırlıklı olması Derslerin kendisine bir şeyler katacağına inanmama Konuları sıkıcı bulma Bölümü sevmeme</i>
Uykusuzluk	<i>Ödevlerin çok olması Part-time çalışma Düzensiz uyuma Ders saatlerinin değişken olması</i>
Kişisel özellikler	<i>Psikolojisi bozuk olma Klasik öğretmen olma isteği</i>
Odaklanamama	<i>Dikkat dağınıklığı Kendi aralarında konuşmanın cazip gelmesi Telefona mesaj gelmesi Duygusal açıdan kötü hissetme</i>

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bazıları istenmeyen davranışların nedenleri olarak öğretim üyesinden memnun olmamaya ilişkin görüş belirtmiştir. ... dersi işleyiş tekniklerine bağlıyorum. İlgi çekici bir teknik kullanılmadığında ... çoğu zaman telefonla uğraşmaya ya da uyumaya yöneliyoruz (Ö7).

Bazı hocaları gerçekten dinleyemiyoruz çünkü hani ben hatırlıyorum bazen bir derse girip çıktığımda öyle bir başım ağrıyor ki, o kadar çok hoca konuşmuş ve biz susmuşuz ki ... (Ö4).

... sürekli ders dinlemek sıkıcı (Ö2).

... sürekli hoca konuşuyor, derste yapacak başka hiçbir şey bulamıyorum (Ö6).

İstenmeyen davranışlar hocaların mutlak otorite kurmalarından kaynaklanır, yüksek ihtimal sebep budur. Kimse bana otorite kurmazsa ya da biri beni önemserse sınıfta ben zaten orda uyamam yani. Ama zorla uyumayacaksın ya da telefonla uğraşmayacaksın, bu ders benim, 40 dakika ben sizi boğacağım dersiniz hani herkes dinliyormuş gibi görünür ama uyur. Böyle davranmazsa, o adam zaten uyumaz ki; bana bir şeyler katabilir der, muhabbet edebilir. Kendini iyi hisseder samimi gelir çünkü... (Ö5).

... nasıl diyeyim derslere gelmek zorunlu olduğu için, yoklama sıkıntısı olduğu için öğrenciler mecburen geliyor. Mecburen geldiği için istemiyorsa dinlemeyi uyuyorlar (Ö1).

Öğretmen adaylarının bazıları ise istenmeyen davranışlarının nedenleri olarak dersi sıkıcı bulmaya ilişkin görüş belirtmiştir.

Dersler teori ağırlıklı olduğu için (Ö2).

Ders benim ilgimi çekmiyorsa ya da bana bir şeyler katmayacağına inanyorsam dinlemek istemiyorum (Ö5).

...derslerde çok sıkılıyorum ... ilgimi çeken bir ders yok (Ö6).

Dersler hiç ilgimi çekmiyor, çok sıkıcı. Onun için dinlemek istemiyorum (Ö9).

... konular ilgi çekici olmadığına çoğu zaman telefonla uğraşmaya ya da uyumaya yöneliyoruz (Ö7).

İstenmeyen davranışları göstermelerinin sebebi sıkılmaları olabilir... istemeden bu bölüme gelme ihtimalleri yüksek (Ö3).

Öğretmen adaylarının bir kısmı ise istenmeyen davranışların nedenleri olarak uykusuzluğa ilişkin görüş belirtmiştir.

Ödevlerimizi yetiştirmek çok zor oluyor, onları yetiştirmek için uğraşırken de uykusuz kalıyoruz ve derslerde uyukluyoruz (Ö9).

... aşırı ödev veriyorlar bence, uyuyan arkadaşım belki ödev yapmaktan uykusuz kalıyordur... (Ö4).

Part time çalışan arkadaşların derslerde uyukladığını görüyorum (Ö5).

Bir gün erken yatıyorsam diğer günler geç yatıyorum, düzensiz uyuduğum için ve dersler bazen normal bir saatte bazen de çok erken saatte olduğu için ister istemez uykum geliyor derslerde (Ö3).

Bazı öğretmen adayları ise istenmeyen davranışların nedenleri olarak kişisel özelliklere ilişkin görüş belirtmiştir.

...psikolojik problemleri olabilir (Ö1).

... şu 4 yıl nasıl biterse bitsin de ben bir an önce gideyim modunda olan insanlar var. Klasik öğretmen tipinde olan insanlar... Hani belli ediyorlar zaten kendilerini. Bir şeyler yapmak isteyen insanlar dersi dinliyor katılıyor... (Ö3).

Öğretmen adaylarının bazıları da istenmeyen davranışların nedenleri olarak odaklanamamaya ilişkin görüş belirtmiştir.

... bir an dersten kopuyorsun. İster istemez istediğin kadar dikkatli ol bazen dersten kopuyorsun... hoca uyarmasa farkında bile değilsin (Ö3)

Bazen derste kendi aramızdaki konuşmalarımız daha cazip geliyor, daha önemli bir konu gibi geliyor (Ö3).

Mesaj geliyor, bir şey oluyor... Arkadaşlarım için de büyük ihtimal aynı şeyler geçerli benim içinde aynı (Ö2).

... o gün o modda olmayabilir. Yani o gün kötü bir şey yaşamış olabilir, morali bozuk olabilir (Ö1).

4.SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada öğretmen adaylarının kendi sınıflarında gösterilen istenmeyen davranışlara yönelik algılarını ve bu davranışların nedenlerine ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır.

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının bireysel olarak dersi dinlememeye ve sınıfın düzenini bozmayla ilişkilendirilebilecek istenmeyen davranışları sergiledikleri belirlenmiştir. *Dersi dinlememe* kapsamında öğretmen adayları telefonla ilgilenme, uyuma, derse katılmama, başka şeylerle ilgilenme ve derste başka şeyler okuma (roman, gazete vb.) davranışlarını göstermektedir. Dolayısıyla, öğretmen adayları kendilerinin derse katılmalarına engel olacak istenmeyen davranışlar göstermektedir. Alanyazında yer alan çalışmalarda bu sonucu destekler nitelikte öğrencilerin başka şeylerle ilgilenme, derse katılım göstermeme, dersi dinlememe, cep telefonu kullanma ve derse ilgisiz olma gibi istenmeyen davranışları sergiledikleri tespit edilmiştir (Altınel, 2006; Çankaya & Çanakçı, 2011; Doğan, 2013; Elban, 2009; Güleç, 2013; Ünüvar, 2014). *Sınıfın düzenini bozma* kapsamında öğretmen adayları konuyla alakasız konuşma, kendi aralarında konuşma, derse hazırlıksız gelme, materyal getirmeme, ödev yapmama, derse geç gelme, saygısızca davranma ve hiperaktiflik davranışlarını göstermektedir. Bundan dolayı öğretmen adayları, kendilerinin derse odaklanmalarına engel olan davranışların yanı sıra diğer öğrencilerin ya da öğretmenin ders sürecinde dikkatini dağıtacak davranışlar göstermektedir. Bu sonuca benzer şekilde öğrencilerin gereksiz konuşma, ders materyallerini getirmeme, konuyla alakasız konuşma, ödev yapmama, arkadaşlarıyla konuşma, öğretmene karşı saygısızca davranma ve derse hazırlıksız gelme gibi istenmeyen davranışları sergilediklerini tespit eden çalışmalar bulunmaktadır (Altınel, 2006; Çankaya & Çanakçı, 2011; Çayak, 2013; Elban, 2009; Tolunay, 2008; Ünüvar, 2014). Akkar (2017), yaptığı araştırmada bu çalışmadan elde edilen sonuçlara benzer şekilde üniversite kademesi İngilizce hazırlık sınıfı öğrencilerinin derslerde telefon kullanma, arkadaşlarıyla konuşma, saygısızca konuşma, derse katılım göstermeme, dikkat eksikliği, materyal getirmeme ve ödev yapmama davranışlarını gösterdiklerini tespit etmiştir.

Araştırma kapsamında sınıf içinde gösterilen istenmeyen davranışların nedenlerinin öğretmen adaylarının dersin öğretim üyesinden memnun olmamalarıyla, dersi sıkıcı bulmalarıyla, çeşitli nedenlerden dolayı uykusuzluk sorunu yaşamalarıyla, kişisel özellikleriyle ve derse odaklanamamalarıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Öğretmen adayları öğretim üyelerinden öğrencileri derste pasif kıldıkları, öğrenciyi önemsemedikleri ve ilgi çekici öğretim teknikleri kullanmadıklarından dolayı memnun olmadıklarını belirtmiş ve bunun istenmeyen davranışlara yol açtığını ifade etmişlerdir. Elde edilen sonuçları destekler şekilde alanyazında yer alan çalışmalarda istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerinden bazılarının öğretmenlerin yeterliliğiyle ilgili sorunlar olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerle ilgili durumların sayıca az olsa bile istenmeyen öğrenci davranışlarını etkilediği tespit edilmiştir (Dolin, 1995). Akkar (2017), yaptığı çalışmada öğretim elemanlarının kullandıkları yöntemlerin öğrencilerin derse ilgisini azaltarak istenmeyen davranışlara neden olduğunu belirtmektedir. İkinci ve Burgaz (2009), öğretmenlerin sınıf yönetimi ve öğretim becerilerindeki yetersizliklerinin öğrencilerin istenmeyen davranışlar göstermesine neden olduğunu belirtmektedir. Ayrıca öğretmenlerin kendi konu alanlarında yetersiz olmaları, gereksiz ve anlamsız ödev vermeleri, konuyu öğretmede istekli olmamaları, uygun öğretme yöntem ve tekniklerini kullanmamaları ve otoriter davranışlar sergilemelerinin istenmeyen davranışlara neden olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bununla birlikte öğretmenlerin öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate almaması, iletişim becerilerinin yetersiz olması, hep aynı yöntemle ders anlatması, öğretmenlik becerilerinin eksik olması, dersi ilgi çekici hale

getirememesi ve derse katılımı sağlayamamasının istenmeyen öğrenci davranışlarına neden olduğu tespit edilmiştir (Mursal, 2005). Öğretim üyelerinin, istenmeyen öğrenci davranışları ve bunların nedenlerine ilişkin farkındalık kazanmaları sağlanabilir. Ayrıca bu davranışlarla baş edebilmeleri için çeşitli stratejiler kullanmaları sağlanabilir. Öğretim üyeleri öğrenme-öğretme sürecini yöntem ve teknik açısından zenginleştirerek öğrencilerin ilgi ve katılımlarını artırabilir. Öğrenme-öğretme süreci öğrenci merkezli olacak şekilde planlanabilir. Ayrıca öğretim üyelerine sürekli mesleki gelişim konusunda farkındalık kazandırılabilir.

Öğretmen adayları bölümü sevmedikleri, konuları sıkıcı buldukları ve derslerin kendilerine katkısı olmayacağını düşündüklerinden dolayı dersleri sıkıcı bulduklarını ve bu durumun istenmeyen davranışlara neden olduğunu belirtmiştir. Atıcı (2014), öğretmen davranışları, eğitim programı ve öğretim yönteminin istenmeyen davranışların nedenleri olduğunu belirlemiştir. Ayrıca yine bu çalışmadan elde edilen sonuçlara benzer şekilde alanyazında öğrencilerin kişisel özellikleri, eğitim programlarının özellikleri ve motivasyon eksikliğinin istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenleri olduğunu belirten çalışmalar bulunmaktadır (Atıcı, 2014; Çayak, 2013; Doğar, 2013; Mursal, 2005; Sayın, 2001). Öğretmen adaylarının okudukları bölümleri benimseyebilmelerini sağlamak amacıyla fakültede bölümlere özel etkinlikler gerçekleştirilebilir. Öğretim üyeleri ders içeriklerinin ve öğrenme-öğretme sürecinin işlevsel olmasını sağlayarak öğrencilerin güdülenmelerini ve dersleri kendileri için faydalı bulmalarını sağlayabilir. Öğretmen adayları ödevlerin yoğun olması, ders saatlerinin değişken olması veya part-time çalışmak zorunda olduklarından dolayı uykusuzluk sorunu yaşadıklarını ve bunun istenmeyen davranışlara neden olduğunu belirtmiştir. Üniversite bünyesinde part time çalışan öğrenci sayısı artırılarak, öğrencilerin derslerini takip etme ve ödevlerini tamamlama konularında sorun yaşamadan çalışabilmeleri sağlanabilir. Öğretmen adayları klasik öğretmen olma isteği ve yaşanan psikolojik sorunlar gibi kişisel özelliklerden dolayı sınıfta istenmeyen davranışların gösterildiğini belirtmiştir. Bu kapsamda öğretmen adaylarına öğretmenlik mesleğiyle ilgili farkındalık kazandırılabilir ve yaşadıkları psikolojik problemlerde destek alabilecekleri danışmanlık merkezleri kurulabilir. Öğretmen adayları dikkat dağınıklığı, arkadaşlarla konuşma, telefona mesaj gelmesi ve duygusal açıdan kendini kötü hissetme gibi durumlardan dolayı odaklanamama problemi yaşadığını ve bunun istenmeyen davranışlara neden olduğunu belirtmiştir. Bu kapsamda ders sürecinde öğrencilerin fikirlerini paylaşabilecekleri ortamlar oluşturularak ve öğrencilere söz hakkı verilerek derse odaklanma sürelerinin artırılması sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K.Ü. (2009). *Etkili öğrenme ve öğretme*. İzmir: Biliş
- Akka, S. (2017). *The reasons for undesirable behaviors among english language learners*. (Yüksek Lisans Tezi). Çağ Üniversitesi, Mersin.
- Alkaş, B. (2010). *İlköğretim öğrencileri arasındaki istenmeyen öğrenci davranışlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Altınel, Z. (2006). *Öğretmenlerin ve öğrencilerin bakış açılarından, ingilizce yabancı dil sınıflarında öğrenci istenmeyen davranışları*. (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Atıcı, R. (2014). Sınıf içerisinde öğrenci davranışlarına etki eden etmenler. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 28, 413-427. <https://arastirmax.com/tr/system/files/dergiler/79201/makaleler/28/1/arastirmax-sinif-icerisinde-ogrenci-davranislarina-etki-eden-etmenler.pdf>

- Avşar Tuncay, A., İnce, N. B., & Şahin, A. E. (2019). Birinci sınıflarda istenmeyen davranışların yaş farklılıklarına göre dağılımı ve bu davranışlara yönelik öğretmen tepkileri. *İlköğretim Online*, 18(4), 2005-2026. doi:10.17051/ilkonline.2019.639400 <http://ilkogretim-online.org.tr/index.php/io/article/view/3607/2662>
- Aydın, A. (2010). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem.
- Balay, R. (2003). *2000'li yıllarda sınıf yönetimi*. Ankara: Sandal.
- Başar, H. (2003). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Anı
- Beşdok, D. (2007). *Ortaöğretim öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarını önleyebilme yeterliklerinin değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Celep, C. (2008). *Sınıf yönetiminde kuram ve uygulama*. Ankara: Pegem A.
- Çankaya, İ. & Çanakçı, H. (2011). Sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlarla başa çıkma yolları. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(2), 307-316. <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423934139.pdf>
- Çayak, S. (2013). *Öğretmen-veli işbirliği ile ilkokul öğrencilerinin sınıf içindeki istenmeyen davranışları arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi, Trakya.
- Çetin, B. (2013). Sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarıyla ilgili sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, (1) 255-269. <http://kefad.ahievran.edu.tr/Kefad/ArchiveIssues/PDF/7cca0d03-3653-e711-80ef-00224d68272d>
- Demir, M. K. (2011). Öğretmen adaylarının karşılaşmak istemedikleri davranışların analizi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 68-84. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/deubefd/issue/25120/265254>
- Doğar, A. (2013). *İlköğretim ikinci kademe (6, 7 ve 8. sınıflar) beden eğitimi derslerinde öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlar ve öğretmenlerin yaklaşımlarının değerlendirilmesi* (Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Dolin, D.J. (1995) *Ain't misbehavin': A study of teacher misbehaviors, related communication behaviors and student resistance* (Doctoral Dissertation). West Virginia University, Morgantown.
- Ekinci, C. E., & Burgaz, B. (2009). İstenmeyen öğrenci davranışlarının öğretmen ve okuldan kaynaklanan nedenleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 22, 91-111. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/843254>
- Elban, L.(2009). *İlköğretimdeki öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarıyla karşılaşma ve çözüm bulma durumlarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Gangal, M., & Öztürk Y. (2019).Okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında istenmeyen davranışlar ve başa çıkma yolları. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(3), 1100-1118. doi: 10.14689/issn.2148-624.1.7c.3s.9m <http://enadonline.com/tr/arsiv/cilt-7-sayi-2-524/okul-oncesi-ogretmenlerinin-siniflarinda-istenmeyen-davranislar-ve-basa-cikma-yollari/>
- Gökkyer, N., & Doğan, B. (2016). İstenmeyen öğrenci davranışları ve nedenlerine ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(1), 93-105. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/206034>

- Güleç, N. (2013). *İngilizce öğretmenleri tarafından üniversite hazırlık sınıflarında gözlenen istenmeyen öğrenci davranışları* (Yüksek Lisans Tezi). Çağ Üniversitesi, Mersin.
- İra, N. (2014). Sınıfta güdüleme. İ. Çınar (Ed), *Sınıf yönetimi*. Ankara: Seçkin
- Karadağ, E., & Öney, A. (2006). İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin sınıf-içi olumsuz davranışlarının değerlendirilmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 119-134. <https://hayefjournal.org/Content/files/sayilar/104/119.pdf>
- Karaoğlu, M., (2002). *Okulöncesi eğitim kurumlarında istenmeyen davranışlar ve yönetimi* (Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Kesici, A. E. & Sarpkaya, P. Y. (2013). Lise öğrencilerinin sınıf içi istenmeyen davranışları. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (12), 467-478. https://www.researchgate.net/profile/Ayşe_Kesici/publication/272874761_Lise_Oğrencilerinin_Sınıf_Ici_Istenmeyen_Davranislari/links/5728a7ef08aef5d48d2c7e51/Lise-Oğrencilerinin-Sınıf-Ici-Istenmeyen-Davranislari.pdf
- Küçükahmet, L. (2001). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Nobel.
- Mursal, E. (2005). *İlköğretim 1. kademe 5. sınıf öğrencilerinin sınıf içerisinde istenmeyen davranışlar göstermesine neden olan öğretmen davranışlarına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Ocak, B. (2004). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin okula ait olma duyguları ve bazı sosyo-demografik özelliklerinin gösterdikleri istenmeyen davranışlarla ilişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Öztürk, B. (2005). Sınıfta istenmeyen davranışların önlenmesi ve giderilmesi. E. Karip (Ed), *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem A
- Sadık, F. (2006). *Öğrencilerin istenmeyen davranışları ve bu davranışlarla baş edilme stratejilerinin öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerine göre incelenmesi ve güvengen disiplin modeli temele alınarak uygulanan eğitim programının öğretmenlerin baş etme stratejilerine etkisi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Sakallıoğlu, A.(2014). *Ortaokullarda görev yapan branş öğretmenlerinin sınıf içerisinde karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bunları yönetmede kullandıkları stratejiler* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Sayın N. (2001). *Sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışların nedenlerine ilişkin görüşleri ile istenmeyen davranışları önleme yöntemleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Şentürk, H. & Oral, B. (2008). Türkiye’de sınıf yönetimi ile ilgili yapılan bazı araştırmaların değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(26), 1-26. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/70054>
- Tolunay, A. K. (2008). *Sınıf öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlara karşı kullandıkları baş etme yöntemleri* (Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Ünüvar, G. C. (2014). *İlkokul öğrencilerinin sınıfta sergiledikleri istenmeyen davranışları gösterme sıklıkları ve bu davranışların ebeveyn tutumuyla ilişkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans). Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Yalçınkaya, M. & Küçükkaragöz, H. (2006). Sınıfta disiplin kuralları belirleme ve uygulanması. M. Yılmaz (Ed), *Sınıf yönetimi*. Ankara: Nobel.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin.
- Yiğit, B. (2004). Sınıfta disiplin ve öğrenci davranışlarının yönetimi. M. Şişman & S. Turan (Ed), *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem A